

Kas tsiviilasja kiire lahendamise soov tapab asja õige lahendamise põhimõtte?

Dr. iur. Villu Kõve

Riigikohtunik, Tartu Ülikooli tsiviilõiguse dotsent

1. Areng arusaamades tsiviilkohtumenetluses tähtajatust õiguse ja õigluse otsimisest kuni otsuste tähtajalise tootmistsüklini.
2. Mis on mõistlik menetlusaeg tsiviilkohtumenetluses? Kas tänane tsiviilkohtumenetlus on tegelikult aeglane ja kuidas seda mõõta ehk mida tähendab müütiline „100 päeva“?
3. Kus on tänased menetluse venimise „karid“: poolte ja kohtunike/kohtuametnike ebakompetentsuses (üldises madalas õigusteadlikkuses), kohtu liigsuures töökoormuses ja ahistavas järelevalves menetluste lahendamise, kohtupersonali vähesuses, seaduste pidevas muutumises, menetlusosaliste (kostja?) pahatahtlikkuses, menetlusreeglite (sh kättetoimetamine) liigses „jäikuses“ või kusagil mujal?
4. Kas menetlusi saab kiirendada nende kvaliteeti halvendamata? Kas sama või väiksema rahaga on võimalik saada rohkem ja kiiremini vähemalt sama kvaliteetseid lahendeid?
5. Põhiseadusest ja EIÕK-st ning EL õigusest tulenevad üldised piirid ausale ja õiglasele õigusemõistmisele ehk mis on tegelikult seadusandja mänguruum menetluse kujundamisel?
6. Võistlev menetlus kui seaduse kohaldamise takistus või poolte õiguste tagamise garantii?
7. Seadus kui „kuldvõtmeke“ menetluse kiirendamise ukse avamisel? Menetluse kiirendamise lahendused nn menetlusökonoomia projekti raames poolte õiguste vähendamise arvel: kättetoimetamise „lihtsustamine“, kaebeõiguse vähendamine, lahendite põhjendamise kohustuse piiramine, suulise menetluse kärpimine, nõ lihtmenetluste laiendamine (maksekäsu kiirmenetlus, tagaseljaotsuste lihtsam tegemine jms.
8. Kohtunike õigusemõistmisel senisest suurem kohtuametnikega (nn kohtujuristidega) asendamise kava ja selle ohud õigusemõistmisele.
9. Kas ja mida siis ikkagi menetluse kiirendamiseks saaks ära teha?